

***Dryopteris remota* (A. Braun ex Döll) Druce**

Fitxa de seguiment

Les fitxes de seguiment de tàxons amenaçats

Els documents que s'integren en aquesta sèrie, un per cadascun dels tàxons dels quals es fa un seguiment i diagnosi, tenen l'objectiu de recollir la informació bàsica del tàxon, i serveix de referència per aquelles persones que participen en el programa, o per als vigilants i tècnics amb responsabilitats en la conservació de la flora.

Per una banda, el document “El Programa de seguiment i conservació de la flora amenaçada” explica els objectius i desenvolupament del Programa, per altra, la “Llista de tàxons del Programa de Seguiment i Conservació de la flora amenaçada” recull la llista de tàxons objecte de seguiment, el seu interès i quin és l'estat de la cartografia i de seguiment d'indicadors dels tàxons. Per últim, les “Memòries de seguiment i diagnosi”, incorporen tota la informació recollida de cada tàxon.

Aquests documents es poden consultar a la web de la Delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural, on només no consta la informació considerada com a sensible, i que pot repercutir negativament en la conservació del tàxon.

Dryopteris remota, fitxa de seguiment

1. *Dryopteris remota* – 2. *Dryopteridaceae* – 3. Flora amenaçada- 4. UICN: En perill crític– 5. Programa de seguiment i conservació de la flora amenaçada. 6. Autor: Xavier Oliver –7. Data: 16.10.2008 – 8. Delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural.

Autor: Xavier Oliver

Autors de les dades: Llorenç Sáez, Joan Font i Xavier Oliver

Promou: Delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural.

16.10.2008

***Dryopteris remota* (A. Braun ex Döll) Druce**

Sinonímia:

Aspidium rigidum Swartz var. *remotum* A. Braun ex Döll; *Polystichum remotum* (A. Braun ex Döll) Koch; *Aspidium remotum* (A. Braun ex Döll) A. Braun.

Nom comú:

Família: *Dryopteridaceae*

Categoria UICN:

Espanya: VULNERABLE: VU (BAÑARES & AL., 2003)

Catalunya: VULNERABLE: VU: C2a, D2 (SÁEZ & al., 2000)

Garrotxa: EN ESTAT CRÍTIC: CR: B1ab(ii,iii,v)+2ab(ii,iiiv) +; C1+2a(i,ii) +D

Protecció: Protegida a Catalunya com a Vulnerable (Generalitat 2008).

El seu hàbitat (9160 Rouredes de roure pèrol i boscos mixts del *Carpinion betuli*) és hàbitat d'interès comunitari (HIC) i Comunitat de molt alt interès a la Garrotxa (Oliver 2005), i per tant caldria conservar-lo, tant des del punt de vista de superfície com d'estructura i composició florística.

Descripció: Frondes (20)25-40(60) cm, amb pecíol densament cobert d'e pàlees (escates) a la base, de colro marró pàl·lid, amb una franja més fosca a la base, i de vegades molt reduïda. La làmina de la fronda és 3-pinnada, al menys a les pinnes basals, de lanceolada a estretament triangular-lanceolada, verd fosca, brillant, herbàcea i sense glàndules. Les pinnes són asimètriques, amb la pínnulla basal proximal més desenvolupada que l'oposada corresponent. Pínnules solapades entre sí, adnates, amb els finals de truncat-arrodonits a aguts, marge lateral lobulat, amb lòbuls rectangulars i dentats, dents triangular-aguts, de vegades arestats. Indusi

gruixut, marró pàl·lid, persistent. esporangis amb espores normals. Forma rosetes de (1)5-10(13) frondes.

Hàbitat al Ripollès: boscos higròfils de fons de vall i torrenteres, en petits prats de clarianes i en boscos més tancats. La majoria d'individus es fan sobre troncs morts tombats, dins de boscos mixtes del *Fraxino-Carpinion* (*Isopyro-Quercetum* i *Polysticho-Coryletum*).

Distribució a Catalunya: Vall d'Aran on no s'ha retrobat, i Ripollès

Localitats citades:

- 3 localitats a la Península Ibèrica: tercera localitat a Cantàbria (Pérez & Fernández 2007)
- 2 localitats a Catalunya
- 1 localitat a comarques gironines
- 1 localitat al Ripollès dins de l'EIN Alta Garrotxa

Localitats a Catalunya

Nº	Localitat	Comarca/regió	UTM	Observacions
1	Vall de Camprodon	Ripollès	DG58	Trobada el 1990. Retrobada el 2005.
2	Bossost	Vall d'Aran	CH 03	Probablement desapareguda ja que l'hàbitat ha estat fortament alterat per un aprofitament forestal (Sáez. Ll., com. oral)

Localitats controlades pel programa

Codi rodal	Localització	UTM	Observacions
Drre2005Ca	Vall de Camprodon, dins de l'Espai d'Interès Natural de l'Alta Garrotxa	DG58	Trobada per primera vegada: 1990 Retrobada la localitat el 2005, però no el mateix rodal, que es dona per perdut per alteració de l'hàbitat i per la freqüentació de bestiar a la zona, sinó un altre rodal a prop. Cartografia i cens. Cens: 2006, 2007 i 2008 i prospeccions negatives en hàbitats similars i propers

Població i diagnosi:

45 exemplars reproductors en el cens de la població realitzat l'any 2008. La població presenta molt pocs individus reproductors, una gran fluctuació al llarg dels anys (encara que només s'ha fet seguiment en tres anys seguits), hi hagut una pèrdua important d'individus, àrea d'ocupació i d'hàbitat en els últims 17 anys, i l'amenaça de perdre el que queda és molt alta –tots els individus que han sobreviscut són a peu d'un fràgil vaquer-

Existeix el compromís del propietari i masover d'una de les dues finques a tancar una part de l'àrea ocupada per la Felguera i evitar la presència del bestiar (2008).

Tots els exemplars de la població són en un quadrat UTM 10 x 10 km, i en un sol UTM 1 x 1 km. L'àrea d'ocupació és de 100 m².

Període de prospecció:

Juliol-Setembre. Planta raríssima, difícil de fer seguiment ja que es pot confondre amb diverses falgueres presents a la zona.

Paràmetres a seguir:

Nombre d'exemplars reproductors i de no reproductors, nombre de frondes per individu, nombre de frondes fèrtils per individu, àrea de presència i d'ocupació, i nombre d'individus i frondes afectades per impacte.

Observacions:

Imatges:

Impactes actuals al Ripollès: sobrepastura i trepig del bestiar. S'ha detectat impacte directe de senglar (frondes arrencades i sòl remenat), però que a la llarga podria ser beneficiós per manteniment de l'hàbitat obert dins del bosc.

Amenaces actuals al Ripollès: pastura, aprofitaments forestals i obertura de pistes.

Recomanacions:

No afectar la zona d'hàbitat en la que es va trobar, així com les àrees d'hàbitat potencial similar proper a la localitat, actualment molt degradades. Per tant, cal tancar la zona al bestiar, i no realitzar ni aprofitaments forestals ni obertura de pistes. També caldria estudiar la viabilitat de la població i la possible afectació de les intervencions del senglar sobre la població.

Amb bels Serveis Territorials del DMAH s'ha acordat amb els propietaris i masovers de les dues finques de la zona protegir millor la població i recuperar part de l'hàbitat (2008/10/16).

Referències:

- BAÑARES, Á., BLANCA, G., GÜEMES, J., MORENO, J.C. & ORTIZ, S. eds. 2003. Atlas y libro rojo de la flora vascular amenazada de España: taxones prioritarios. Dirección General de Conservación de la Naturaleza. Madrid, 1072 pp.
- BANC DE DADES DE BIODIVERSITAT, Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya i Universitat de Barcelona.
<http://biodiver.bio.ub.es/biocat/homepage.html>
- BOLÒS, O. & VIGO, J., 1984-2001. Flora dels països catalans. Ed. Barcino. Barcelona.
- CASTROVIEJO, S. & al., ed., 1986. Flora Ibérica. Real Jardín Botánico de Madrid, C.S.I.C.
- GENERALITAT DE CATALUNYA, 1993. Presidencia. Llei 328/1992, de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'Espais d'Interès Natural. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*. 1714: 1544-1551. Barcelona.
- GENERALITAT DE CATALUNYA, 2008. Decret 172/2008 de 26 d'agost de creació del catàleg de flora amenaçada de Catalunya. DOGC 5204.

- OLIVER, X. 2005. "La Llista Vermella de la flora vascular de la Garrotxa". Delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural i Fundació d'Estudis Superiors d'Olot. Inèdit.
- OLIVER, X. 2006. Cartografia digital de la flora amenaçada i protegida de la Garrotxa. Delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural. Inèdit.
- OLIVER, X. 2006 bis. El programa de seguiment i conservació de la flora amenaçada de la Garrotxa. Delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural. Inèdit.
- OLIVER, X. 2008. Seguiment de la flora amenaçada de l'Alta Garrotxa. In: *Diversitas* 62: La conservació del patrimoni natural i la biodiversitat. Vi Jornades sobre l'Alta Garrotxa (J. Vila. Ed.). Universitat de Girona. Girona p. 17-43.
- OLIVER, X. 2008 bis. Cartografia 1:5.000 de les poblacions de *Dryopteris remota* al Ripollès. Delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural. Inèdit.
- PÉREZ CARRO, F. & FERNÁNDEZ ARECES, M.P. 2007. *Dryopteris remota* en Cantabria y acerca de un nuevo híbrido: *Dryopteris x alejandrei*". *Flora Montiberica* 37: 29-38.
- SÁEZ L., VIÑAS, X & VILAR, L 1994. Notas pteridológicas de Cataluña II. *Dryopteris remota* (A. Braun ex Döll) Druce en la Alta Garrotxa, Pirineo Oriental. *Acta Botanica Malacitana*, 19:234-235.
- SÁEZ L. 1997. "Atlas pteridológico de Catalunya i Andorra". *Acta Botanica Barcinonensis*, 44: 39-167. Barcelona
- SÁEZ L. & SORIANO I. 2000. Catàleg de plantes vasculars endèmiques, rares o amenaçades de Catalunya. II. Tàxons no endèmics en situació de risc. Butll. Inst. Cat. Hist. Nat. 68: 35-50.
- SCHNELLER, J., HOLDEREGGER, R., GUGERLI, F., EICHENBERGER, K. & LUTZ, E. 1998. Patterns of genetic variation detected by RAPDs suggest a single origin with subsequent mutations and long-distance dispersal in the apomictic fern *Dryopteris remota* (*Dryopteridaceae*). *American Journal of Botany* 85(7): 1038-1042.
- UNIÓ EUROPEA 1992. 1992/43, de 21 de maig, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres. *COCE*, 22 de juliol, núm. L-206.
- UNIÓ EUROPEA 1997. 1997/62, de 17 d'octubre, per la que s'adapta al progrés científic i tècnic la directiva 92/43/cee, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres. *COCE*, 27 d'octubre de 1997.
- VIÑAS, X., 1993. "Flora i vegetació de l'Alta Garrotxa", Universitat de Girona. Memòria de doctorat. Inèdit.